

Lapinlahden kunnan konserniohje

khall 1.9.2025 § 181
valt 7.10.2025 § 55

LAPINLAHTI

Sisällys

1.Kuntastrategiasta, omistajapolitiikasta ja konserniohjeen tarkoituksesta	2
2. Soveltamisala	2
3. Konserniohjeen käsittely ja sitovuus.....	3
4. Tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen hallinnon järjestäminen	4
4.1. Yhtiökokous.....	4
4.2. Nimeäminen yhtiökokousedustajaksi ja hallitukseen	4
4.3. Hallituksen tehtävät ja työskentely.....	6
4.4. Toimitusjohtaja	7
5. Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu sekä ohjaus	7
6. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen	8
7. Kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen	9
8. Velvollisuus hankkia kunnan kanta ennen päätöksentekoa	10
9. Konsernin sisäiset palvelut.....	11
9.1. Keskitetyt toiminnot ja hankinnat.....	11
9.2. Rahoitus- ja sijoitustoiminta	12
9.3. Henkilöstöpolitiikka.....	12
10. Kuntakonsernin tarkastus	13
10.1. Tilintarkastajan valinta	13
10.2. Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa	13
10.3. Sisäinen tarkastus	14
11. Tiedottaminen konsernia koskevista asioista	14

1. Kuntastrategiasta, omistajapolitiikasta ja konserniohjeen tarkoituksesta

Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Toimenpiteet voivat liittyä mm. perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.

Lapinlahden kuntakonsernin tavoitteena on turvata kunnan pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa pääoman käyttöön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuus, ennakoitavuus sekä pääomien käytön tehokkuus.

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuuteen huomioon ottaen.

Kuntakonsernia ohjaavina asiakirjoina ovat valtuuston hyväksymät kuntastrategia, hallintosääntö ja konserniohje, joka sisältää ohjeet hyvästä hallinto- ja johtamistavasta Lapinlahden kuntakonsernissa.

2. Soveltamisala

Konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

- Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.
- Kunnan osakkuusyhteisöt, joilla tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteysyritystä ja osakkuusyritystä.

Tätä ohjetta sovelletaan kulloinkin konserniin kuuluviin yhteisöihin.

3. Konserniohjeen käsittely ja sitovuus

Valtuuston tulee kuntalain 14 §:n mukaan päättää konserniohjeesta, jolla ohjataan kunnan omia toimielimiä ja viranhaltijoita, tytäryhteisöjä ja soveltuvin osin osakkuusyhteisöjä. Varsinaiset kunnan sisäiset toimivaltasäännökset annetaan hallintosäännöllä.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Konserniohjeet eivät sido oikeudellisesti suoraan tytäryhteisöjen toimielimiä. Sitovuus syntyy vasta siinä vaiheessa, kun tytäryhteisön toimivaltainen elin, yleensä hallitus, on hyväksynyt ohjeet yhteisöä sitovaksi. Tällöinkin yhteisöjen toimielinten, niiden jäsenten sekä toimitusjohtajan velvoitteet ja vastuut määräytyvät kyseistä yhteisöä koskevan lainsäädännön mukaan. Tytäryhteisöjen johto toimii kuitenkin konsernin emoyhteisön eli kunnan luottamuksen varassa. Konserniohjeella yhdenmukaistetaan menettelytapoja sekä tehostetaan kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kunnan kokonaisuuteen huomioon ottaen.

Konsernissa hyväksyttyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksessä tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konserniohjeessa erikseen mainituille tahoille (esim. kunnan keskushallintoon sekä kunnanjohtajalle).

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

4. Tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen hallinnon järjestäminen

4.1. Yhtiökokous

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekaelin, jossa osakkeenomistajat osallistuvat yhtiön ohjaukseen ja valvontaan. Yhtiökokous päättää sille osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluvista asioista.

Kuntaa edustaa yhtiökokouksessa kunnanhallituksen määräämä edustaja. Kyseisen yhtiön hallituksen jäsen ei voi toimia yhtiökokousedustajana kokouksessa, jossa päätetään vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä toimitusjohtajan/isännöitsijän läsnäolo yhtiökokouksessa on tarpeen osakkeenomistajien ja yhtiön toimielimien välisen vuorovaikutuksen edistämiseksi ja osakkeenomistajien kyselyoikeuden toteuttamiseksi.

Yhtiökokouksen ajankohta on sovittava nimetyn yhtiökokousedustajan tai konsernijohtoon kanssa. Yhtiökokouksen ajankohdasta ja kokouksessa käsiteltävistä asioista on ilmoitettava konsernijohtolle viimeistään viikkoa ennen kokousta.

Yhtiökokouskutsu liitteineen osoitetaan ja toimitetaan nimetylle yhtiökokousedustajalle. Lisäksi se toimitetaan sähköpostilla kunnanjohtajalle. Yhtiökokousedustajan on tarvittaessa raportoitava yhtiökokouksen asioista konsernijohtolle. Konsernijohto on määritelty hallintosäännössä.

Konsernijohto, konsernijohtoon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kunnan hallintosäännössä. Hallintosäännön 22 §:n mukaan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

4.2. Nimeäminen yhtiökokousedustajaksi ja hallitukseen

Kuntaa osakkeenomistajana edustaa yhtiökokouksessa kunnanhallituksen määräämä edustaja, jolle konsernijohto antaa omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Konserniyhtiöiden hallitusten kokoonpanossa otetaan huomioon kunkin yhtiön toimialan edellyttämä riittävä liiketoiminnan ja talouden asiantuntemus.

Kuntakonserniin kuuluvissa yhtiöissä tai yhtiöissä, joissa kunnilla on enemmistö, on hallituksen jäsen ehdokkaiden nimeämisessä ja valinnassa noudatettava naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia (609/1986).

Viitostien Ykköstilat Oy:n, Lapinlahden Vesi Oy:n ja Kaskihovi Oy:n hallituksen koko on viisi jäsentä. Kunnanjohtaja toimii hallituksen kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeutettuna asiantuntijana.

Kunnanjohtaja johtaa viranhaltijana kunnan elinvoiman kehittämistä ja elinkeinopolitiikkaa. Liike- ja toimitiloja hallinnoiva Viitostien Ykköstilat Oy on merkittävin kunnan työkalu tässä työssä, mikä on huomioitava ko. yrityksen hallitusta valittaessa. Tehokkaan omistajaohjauksen toteuttamiseksi yhtiöiden hallituksen jäsenistä vähintään puolet tulee olla kunnanhallituksen jäseniä, kuulua valtuuston puheenjohtajistoon tai keskeisiä viranhaltijoita.

Muiden tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen osalta kunnan edustamisessa noudatetaan ensisijaisesti seuraavaa:

Yhteisö	Kunnan edustaja
Asunto-osakeyhtiöt ja kiinteistöosakeyhtiöt	Yhtiökokousedustajana toimii teknisten palveluiden viranhaltija, esim. kiinteistöpäällikkö
Ylä-Savon Vesi Oy	Yhtiökokousedustajana toimii kunnanhallituksen puheenjohtaja, valtuuston puheenjohtaja tai johtava viranhaltija. Yhtiön hallituksen jäsenenä toimii tekninen johtaja ja luottamushenkilöjäsen. Luottamushenkilöjäsenen tulee olla kunnanhallituksen jäsen tai hänen tulee kuulua valtuuston puheenjohtajistoon.
Savon Energiaholding Oy	Yhtiökokousedustajana toimii kunnanhallituksen puheenjohtaja, valtuuston puheenjohtaja tai kunnanjohtaja.
Savon Kuituverkko Oy	Yhtiökokousedustajana toimii kunnanjohtaja.
Ylä-Savon Jätehuolto Oy	Yhtiökokousedustajana toimii kunnanjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja, valtuuston puheenjohtajistoon kuuluva tai kunnanhallituksen jäsen.
Savon koulutuskuntayhtymä	Valtuuston jäsenen on oltava valtuutettu.
Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä 2 valtuustopaikkaa 2 hallituspaikkaa	Valtuuston jäsenten on oltava valtuutettuja. Hallituksen jäsenistä ainakin toisen on oltava valtuutettu.

Pohjois-Savon liitto 3 valtuustopaikkaa	Valtuuston jäsenten on oltava valtuutettuja.
Maaseutuhallinnon yhteislautakunta (Iisalmi) 2 lautakuntapaikkaa	Ainakin toisen lautakunnan jäsenen on oltava valtuutettu.
Jätehuoltolautakunta (Iisalmi)	Lautakunnan jäsenen on oltava valtuutettu.
Ympäristöterveyslautakunta (Siilinjärvi)	Lautakunnan jäsenen on oltava valtuutettu.
Työllisyysaluelautakunta (Kuopio)	Lautakunnan jäsenen on oltava valtuutettu.

Yllä olevasta ohjeesta voidaan poiketa perustellusta syystä.

Muiden kuin yllä mainittujen yhteisöjen osalta konserniohjeessa ei aseteta rajoituksia kunnan edustajille.

4.3. Hallituksen tehtävät ja työskentely

Hallitus työskentelee ja tekee päätöksensä hallituksen kokouksissa kollektiivisena elimenä. Hallituksen kokouksista on laadittava pöytäkirja. Puhelin- ja sähköpostikokoukset rinnastetaan tavanomaisiin kokouksiin ja niistä on laadittava pöytäkirja.

Hallitus on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen jäsenistä on läsnä ja kun kaikille jäsenille on varattu mahdollisuus osallistua kokoukseen. Hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni. Hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla on oikeus saada eriävä mielipiteensä merkitykseksi pöytäkirjaan.

Hallitus ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella.

Hallituksen jäsenten palkkioista päättää yhtiökokous. Hallituksen puheenjohtajalle ja jäsenille maksetaan palkkiota. Yhtiökokouksessa kunnan edustajan ottaessa kantaa ja päättäessä hallituksen jäsenen kokous- ja vuosipalkkiosta on otettava huomioon valtuuston hyväksymä luottamushenkilöiden palkkiosääntö.

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallitus ohjaa ja valvoo yhtiön toimivaa johtoa, nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, hyväksyy yhtiön

strategian ja valvoo sen toteuttamista, hyväksyy riskienhallinnan periaatteet sekä varmistaa johtamisjärjestelmän toiminnan. Hallitus huolehtii siitä, että yhtiössä harjoitetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa.

Hallituksen tehtävänä on edistää yhtiön ja osakkeenomistajien etua sekä huolehtia siitä, että kaikkien osakkeenomistajien edut tulevat tasapuolisesti huomioonotetuiksi. Hallituksen jäsenet eivät edusta yhtiössä heitä jäseneksi ehdottaneita tahoja.

Yhtiön hallituksen on huolehdittava, että sillä on toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä strategia, jonka toteutumista seurataan, arvioidaan ja raportoidaan hallitukselle säännöllisesti riittävän usein.

4.4. Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa lain ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtaja saa ryhtyä yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavalliseen tai laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana. Toimitusjohtaja huolehtii yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon järjestämisestä lainmukaisella ja luotettavalla tavalla. Toimitusjohtajalla on itsenäinen vastuu tehtäväpiirinsä kuuluvien asioiden hoitamisesta.

Toimitusjohtajan nimittää ja erottaa hallitus.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajan on hankittava kunnan konsernijohtoon ennakkokäsitys tytäryhtiön toimitusjohtajan ja hänen pitkäaikaisen (vähintään neljä kuukautta) sijaisensa valintaan ja palkkaukseen sekä sen olennaiseen muutokseen.

5. Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu sekä ohjaus

Tytäryhteisöjen on toimitettava vuosittain kunnalle taloussuunnitelma, johon sisältyy tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelma kunnanhallituksen päättämän aikataulun mukaisesti. Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus

vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohdon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

6. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Hallituksella ja toimitusjohtajalla on vastuu yhtiön talous sekä toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen riittävän ja toimivan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Konserniyhteisöjen tulee olla tietoisia niiden toimintaan liittyvistä riskeistä, raportoida niistä ja niiden hallinnan menettelyistä konsernijohdolle. Yhteisöjen vakuutusten tulee olla riittävät ottaen huomioon yhteisöjen toiminnan luonne ja laajuus.

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten kunnalle vuosikolmanneksittain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä ja sisäisestä valvonnasta. Tytäryhteisöjen on lisäksi raportoitava konsernijohdolle erikseen, mikäli sen toiminta ei vastaa oletettua kehitystä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksenhyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohdolle.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain

mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitolittoa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto tai muu konsernijohtoon määrittelemä taho antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle ja kuntakonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Talousarvion laadinnan yhteydessä toimielinten ja tytäryhteisöjen tulee analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Talousarviossa kuvataan sisäisen valvonnan keskeiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat.

Tytäryhteisön hallituksen on raportoitava viipymättä konsernijohtolle, jos yhtiön toimintaan liittyvän merkittävän riskin realisoituminen on todennäköistä. Mikäli tilikaudella havaitaan uusia ja merkittäviä riskejä, tulee niistä ja niiden hallintakeinoista raportoida välittömästi valvontavastuussa olevalle. Lisäksi tulee varmistaa, että raportoinnin perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

7. Kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen

Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti konsernijohtolle/kunnan kirjaamoon/viranhaltijalle.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

8. Velvollisuus hankkia kunnan kanta ennen päätöksentekoa

Kuntakonserniin kuuluvan yhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan selvitettävä konsernijohtoon ennakkokäsitys asiaan silloin, kun päätettävä asia merkittävästi vaikuttaa yhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen. Ennakkokäsityksen selvittämisen yhteydessä tulee tarvittaessa huomioida yhteisön omistajien yhdenvertaisuuden periaate ja tytäryhteisön etu.

Kunnan ennakkokäsityksen hankkiminen on konsernijohtoon keino ohjata ja valvoa konserniin kuuluvan tytäryhteisön toimintaa ja taloutta. Kunnan kannan hankkimisessa ei ole kyse yhteisön sisäisen päätöksenteon tai toimitusjohtajan tai hallituksen vastuun siirtämisestä kunnanhallitukselle tai konsernijohtolle. Lopullinen päätösvalta ja vastuu ovat kunnan kannan hankkimista edellyttävästä asiasta aina yhteisön omalla päätöksentekovaltuutuksella, vaikka kunnan kanta päätettävään asiaan on hankittu. Mikäli yhteisön toimitusjohtaja tai hallitus tekee asiassa päätöksen vastoin kunnan kantaa, kunnalla on mahdollisuus erikseen harkita siihen liittyvät mahdolliset jatkotoimenpiteet.

Yhteisön hallituksen/hallituksen puheenjohtajan/toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen kunnan/konsernijohtoon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen

- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen

Tytäryhteisön toimitusjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa. Konsernijohto päättää, hallintosäännön rajoissa, tapauskohtaisesti siitä, missä laajuudessa asia käsitellään kunnassa.

9. Konsernin sisäiset palvelut

9.1. Keskitetyt toiminnot ja hankinnat

Pääsääntö on, että konserniin kuuluvien yhteisöjen tulee hankkia tukipalvelut (esimerkiksi hallinto, taloushallinto-, tietohallinto-, materiaali-, ateriat-, tilapalveluja) konsernin muilta yhteisöiltä. Tästä suosituksesta voi poiketa perustellusta syystä.

Kuntakonsernin yhteisöjen hankintamenettelyissä noudatetaan julkisia hankintoja koskevien normien lisäksi Lapinlahden kunnan hallintosääntöä, hankintaohjetta ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeita. Hankintaohjeessa on määräykset alle kynnysarvon jäävien hankintojen kilpailuttamisesta.

Konserniyhteisöjen tulee materiaalihankintoja tehdessään hyödyntää mahdollisuuksien mukaan kunnan hankintamenettelyitä ja –sopimuksia. Kuntakonsernin hankinnat on suoritettava hyvää hallintotapaa noudattaen. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajilta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa suorittaa kunnan hankintojen yhteydessä eikä käyttää kunnan hankintasopimuksia omaksi edukseen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankintojen valmisteluun tai päätöksentekoon.

9.2. Rahoitus- ja sijoitustoiminta

Tytäryhteisöt voidaan velvoittaa sisäiseen lainaukseen, mikäli se on muuta rahoitus- tai sijoitusvaihtoehtoa edullisempaa ja on siten yhteisön edun mukaista. Kunta ja sen tytäryhteisöt voivat myös yhdessä toimia lainanotossa. Tytäryhteisöjen tulee neuvotella kunnan talousjohton kanssa lainanottoon, takauksiin ja vakuuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Konsernin sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kassavarojen sijoittamista ja muuta sijoitustoimintaa. Kassavarojen sijoittamisella pyritään kassaylijäämän tuottavaan ja turvaavaan sijoittamiseen kuitenkin siten, että maksuvalmius on riittävä. Kassavarojen sijoittamisessa konsernin ulkopuolisiin sijoituskohteisiin otetaan huomioon eri sijoitusinstrumentit, riskien tunnistaminen, arviointi ja suojautuminen sekä päätösvalta sijoitusten tekemisessä.

Yhteisön, jolle takaus tai vakuus annetaan, tulee tuottaa kunnan palveluja tai edistää muutoin kunnan tai konserniyhteisön toimialaan kuuluvia tehtäviä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee ennen omaa päätöksentekoaan selvittää konsernijohton ennakkokäsitys päätettäviin asioihin, jotka merkittävästi vaikuttavat yhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen.

9.3. Henkilöstöpolitiikkaa

Kuntakonsernissa noudatetaan soveltuvin osin kunnan henkilöstöpolitiikan periaatteita. Tavoitteena on varmistaa asiantuntemukseen perustuva rekrytointi hyödyntäen riittävän laaja-alaista hakumenettelyä. Konsernijohton näkemyksien selvittäminen on tarpeen johtavaa toimihenkilöä valittaessa. Tehtäväkiertoa ja konsernin henkilöstön erikoisosaamista tulee

mahdollisuuksien mukaan hyödyntää. Koulutus- ja henkilöstöpalvelujen järjestämisessä tehdään yhteistyötä. Kuntien omistamien yhtiöiden työnantajaedunvalvonta hoidetaan KT:n yrityssektorin yleisen työehtosopimuksen (YTES) kautta. Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin, kun se on kunnan edun mukaista eikä tytäryhteisön etu muuta edellytä.

10. Kuntakonsernin tarkastus

10.1. Tilintarkastajan valinta

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen suureen lukumäärään tai muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä. Kaikkiin kunnan tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

10.2. Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä varten. Kunnanhallitus nimeää tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokouksissa ja säätiöiden vuosikokouksissa tehtävää päätöstä varten.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimitelimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

Kunnan tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä huolehtiminen. Tämä tarkoittaa kuntakonsernin tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamiseen liittyvän tarjouksen pyytämistä, tarjousvertailun tekemistä ja tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä. Tilintarkastajan valinnasta päättää kuitenkin ao. tytäryhteisön toimitelimen esimerkiksi osakeyhtiössä yhtiökokous.

10.3. Sisäinen tarkastus

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät

tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö (kunnan keskushallinnon työntekijät) ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

11. Tiedottaminen konsernia koskevista asioista

Lähtökohtana kuntakonsernin yhtiöissä on aktiivinen ja tehokas viestintä. Kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön toiminnasta silloin, kun se hoitaa kunnallista tehtävää. Yhteisön on annettava tiedotusta varten konsernihallinnon ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa. Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja tai vastaava sekä kunnan puolella kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.